

HET VOORGESLACHT PORS

EERSTE DEEL

De oorsprong van de Porsen en de eerste
eeuwen van hun Charloise geschiedenis

Posthume dank is verschuldigd aan MARIA PORS, geboren te Oud Beijerland op 3 februari 1899 en overleden te Rotterdam op 2 juni 1984. Dank zij haar legaat aan de Familie Stichting Pors kon de uitgave van dit boekje worden voorgefinancierd en de vijfjaarlijkse kerkelijke herdenking van het voorgeslacht Pors, te houden in de oude kerk van Charlois, worden zekergesteld. Maria Pors was een dochter van Aart Baldéuszoon Pors en van Aagje Holleman en de laatste telg van deze generatie.

T E N G E L E I D E

L.S.,

Voor u ligt het eerste deel van "Het Voorgeslacht Pors".

Het bestuur van de Familie Stichting Pors geeft hiermede uitvoering aan zijn besluit om de geschiedenis van het geslacht Pors op meer chronologische wijze onder de aandacht van de aangeslotenen te brengen. In het genealogisch familietijdschrift "Pors-Post" kan men weliswaar veel vinden over de historie van de Porsen, maar deze beschrijvingen hebben niet altijd een (chrono)logische volgorde. Het genealogische nieuws, dat zich op een gegeven ogenblik aandient, wordt onmiddellijk gepubliceerd. Voor de lezers en lezeressen zijn die artikelen wel interessant, maar alleen de wat meer geoefende genealoog is in staat tussen die beschrijvingen het "historisch en genealogisch verband" te zien. Er is dus zeker behoefte aan enige "systematiek" en het bestuur hoopt, die via een reeks opeenvolgende brochures over de geschiedenis van de Porsen waar te kunnen maken.

Dit eerste deeltje behandelt de vóór-Charloise en de éérste Charloise Porsen. Daarbij is dankbaar gebruik gemaakt van de kennis en de adviezen van Floor Vos en Henk Pors, resp. voorzitter van de genealogische commissie en voorzitter van het bestuur der stichting. Het "monnikenwerk" (!) dat Cor Pors nu al jaren achtereen verricht met het samenstellen van de zgn. "persoonsbladen" (elke Pors een eigen antecedentenblad), heeft voor het samenstellen van dit boekje zijn waarde meer dan bewezen! Hetzelfde kan gezegd worden van het door Nico Pors bijgehouden foto-archief, waaruit, zoals men zal kunnen vaststellen, rijkelijk is geput. Dit eerste deeltje van "Het Voorgeslacht Pors" kan met recht een "co-productie" van het gehele bestuur worden genoemd, want alle bestuursleden hebben zich met correctie en het toeleveren van suggesties en materiaal beziggehouden. Naast de genoemde bestuurders dient derhalve ook dank te worden gebracht aan Arie Pors (grafische uitvoering, verkoop, verzending, administratie), Foeko Pors (vooral grammaticale correctie), Jan, Jaap en Dirk Pors, Klaas Meyboom (het financieel beheer) en aan Kees Gravendaal (van wiens toegeleverde genealogische informatie dankbaar gebruik is gemaakt).

Posthume dank zijn wij verschuldigd aan Maria Pors (1899-1984), want door haar legaat aan de stichting kon deze extra activiteit worden voorgefinancierd. Maar ook de aangeslotenen van de stichting zelf hebben deze uitgave mogelijk gemaakt, want door hun financiële bijdragen kan de stichting in stand worden gehouden. Men zal bovendien zelf kunnen vaststellen, dat het door de aangeslotenen toegezonden fotomateriaal waar mogelijk en nodig in deze en volgende publicaties is verwerkt.

In deze eerste uitgave zijn de vóór-Charloise Porsen en de eerste Charloise Porsen geprojecteerd in de tijd waarin zij leefden. De genealogische data zijn als het ware ingepast in de algemene geschiedenis. Aan namen en data alléén heeft men niet veel. Men krijgt dan een te statisch (statistisch), rekenkundig beeld. Het is niet zozeer van belang om te weten "wie" de eerste Porsen waren, hoe zij heetten, wanneer zij geboren werden, met wie zij trouwden, welke (en hoeveel) kinderen zij hadden en wanneer zij stierven, maar wel om een indruk te krijgen "hoe" en "wat" zij waren, hoe zij zich als levende mensen in hun eigen tijd en binnen hun eigen tradities en denkwijzen openbaarden. Op die wijze is een zekere herkenning en identificatie mogelijk. Niet de genealogische data hebben voorop gestaan, maar m e n s e n, mensen uit wie wij zijn voortgekomen.

Geen mensenwerk is volmaakt, ook deze brochure niet. Er is ook niet gestreefd naar een opzienbarende en alom bewondering wekkende historische of literaire publicatie. Het doel van dit boekje is niet alleen de kennis omtrent het voorgeslacht bij de huidige Porsen te vergroten, maar ook hun liefdevolle belangstelling voor hen op te wekken.

Dit geschrift bestrijkt de periode van het einde van de veertiende eeuw tot ongeveer midden zeventiende eeuw. De volgende uitgave zal de Porsen uit voornamelijk de zeventiende eeuw beschrijven. Daar is al mee begonnen. Wij hebben het dan nog steeds over de Porsen van het oude Charlois, ons aller standorp.

Wij hopen dat alle Porsen de serie boekjes, die wij in de voor ons liggende tijd hopen samen te stellen en waarvan dit eerste deeltje thans het licht ziet, in hun bezit zullen willen hebben. Wij zijn ijdel genoeg om te veronderstellen, dat dit inderdaad het geval zal zijn.

Voor constructieve kritiek houden wij ons blijvend aanbevolen!

H E T G E S L A C H T P O R S

Hoewel de Porsen niet bijzonder talrijk zijn, komen families van die naam tegenwoordig in vrijwel alle provincies van ons land voor. Dat is niet altijd zo geweest. Van de vijftiende tot aan de twintigste eeuw vindt men de Porsen vrijwel uitsluitend te Charlois en omgeving.

Charlois was vroeger een rustiek dorpje onder de rook van Rotterdam, gelegen op de linker-Maasoever. Het was vooral bekend om zijn boomgaarden, zijn uitgestrekte weidegronden en zijn bijzonder fraaie kerk. Van deze eertijds zo hooggeroemde schoonheid van het dorp is niet veel meer over. De fruitbomen zijn gerooid; de kerk is verworpen tot een wat saai gebouw. Was Charlois vroeger vooral een dorp van boeren, fruittellers en landarbeiders, tegenwoordig is het een gewone stadswijk van Rotterdam, waar vooral de werknemers van de haven en de (petro)chemische industrie wonen. In 1895 verloor het eens zo fraaie dorp zijn zelfstandigheid. Het werd door Rotterdam geannexeerd. Al het schoons werd opgeofferd aan de onverzadigbare landhonger en annexatiedrift van de zich sterk uitbreidende Maasstad. Waar vroeger het graan ruiste en de koeien graasden, klotst nu het water van de Maas tegen de rompen van zeeschepen uit alle werelddelen.

Wie nu langs de Waalhaven rijdt, kan zich nauwelijks voorstellen dat de Porsen hier vroeger land hebben bezeten. Van de vijftiende eeuw af! In 1924 had Klaas Pors (* Charlois 24 oktober 1873 - + Ressen 22 september 1950) hier nog zijn bezit. Maar Rotterdam had zijn land nodig voor de aanleg van de Waalhaven. De grond werd onteigend. In 1932 vertrok het gezin van Klaas Pors en van Teuna van Bokkem (* Nieuw Lekkerland 12 december 1874 - + Ressen 12 februari 1957) van Charlois naar Beuningen, waar het boerenbedrijf werd voortgezet. In 1939 ging men van daar naar Ressen. Eén van de zoons, Klaas Pors (* Pernis 19 maart 1915) heeft hier het boerenbedrijf tot in de tachtiger jaren voortgezet. Toen hij er mee ophield, kwam er een definitief einde aan de eeuwenlange boerentraditie van de Porsen (PP 27 en 28).

Ook waar nu de Maashaven ligt, hadden de Porsen grond. Hermen Pors (* Charlois 1832 - + Rotterdam 1901) raakte zijn land hier kwijt in 1895 (PP 31). Nu liggen op deze plaats tientallen binnenschepen op lading te wachten.

Terecht mag Charlois "het stamdorp der Porsen" worden genoemd. Hier liggen al eeuwenlang de voetstappen van ons voorgeslacht. Floor Vos schat dat er een periode moet zijn geweest, waarin de Porsen zeker 10% van de totale bevolking van Charlois uitmaakten. Toch moet men daar geen overdreven voorstelling van hebben, want Charlois was aanvankelijk maar een gehucht, een kleine woonkern rondom de kerk met daarom heen verspreid liggende boerderijen. De boerenzoons trokken ook gaarne naar het nieuw ingepolderde land in de omgeving. Maar ver weg gingen zij niet. Er is altijd een vaste kern te Charlois blijven wonen. Ook nu nog! In de oude Nederlands Hervormde Kerk komen nog steeds Porsen naar de zondagse diensten. Op 26 juni 1981 werd in deze kerk nog het huwelijk bevestigd van Leendert Pors en Petra Loren de Jong.

Doordat de Porsen agrariërs waren, waren zij sterk aan hun grond gebonden. De afnemende betekenis van Nederland als agrarische staat en de industriële revolutie aan het einde van de negentiende eeuw, brachten in die traditionele honkvastheid enige verandering. Maar wanneer men de punt van een passer op de torenspits van de Charloise kerk zou plaatsen en men vervolgens een cirkel zou trekken met een middellijn van 25 kilometer, zou men binnen die cirkel nog 80% van alle nu levende Porsen kunnen vinden. Porsen zijn dan ook echte Hollanders.

Van de vijftiende eeuw tot ver in de zeventiende eeuw blijken de Charloise Porsen tot de zgn. betere standen te behoren. Door hun grote landbezit waren zij welvarend en invloedrijk. Zij bekleedden tal van burgerlijke en kerkelijke functies.

KLAAS PORS en zijn echtgenote TEUNA VAN BOKKEM.

Klaas werd geboren te Charlois op 24 oktober 1873. Hij overleed te Ressen op 22 september 1950. Zijn vrouw, Teuna van Bokkem, werd geboren te Nieuw Lekkerland op 12 december 1874. Ook zij overleed te Ressen en wel op 12 februari 1957.

Klaas Pors bewerkte nog in 1924 de grond van de polder Robbenoord. Toen werd deze grond onteigend voor de aanleg van de Waalhaven, de grootste gegraven haven ter wereld. In 1932 vertrok Klaas met zijn gezin naar Beuningen, waar het boerenbedrijf werd voortgezet. In 1939 vertrok men naar Ressen.

Eén van de zoons, eveneens Klaas Pors geheten, heeft de agrarische traditie van de Porsen tot in de tachtiger jaren voortgezet. Toen hij met het boerenbedrijf ophield, kwam er aan die Porsentraditie een (definitief?) einde.

Porsen kwamen al in de vijftiende eeuw in de Charloise polders voor. Ook in de polder Robbenoord. Er zijn maar weinig stukken grond in het Charloise gebied, die niet door de Porsen zijn bewerkt. Waarschijnlijk heeft Klaas Pors nooit geweten, dat de grond, die hij nog tot 1924 bewerkte, al vele eeuwen door zijn voorvaders was betreden.

Door de land- en annexatiehonger van het zich steeds uitbreidende Rotterdam is veel van het Charloise landschapschoon verloren gegaan. De industrialisatie van dit gebied was er mede oorzaak van dat veel Porsen naar elders vertrokken. Toch leven er ook nu nog Porsen in de Rotterdamse deelgemeente Charlois. Daar heeft zich de geschiedenis van ons voorgeslacht afgespeeld. De Porsen waren boeren en daardoor bleven zij sterk aan hun Charloise grond gebonden. Vandaar dat men de historie van het voorgeslacht Pors voornamelijk vindt in de archivalia van de Gemeentelijke Archiefdienst van Rotterdam.

Clement Pors (overl. 13-02-1946), gehuwd met Cornelia Stok (overl. 08-05-1948) bezat een tuinderij aan de Benedensluisjesdijk. Ook hij moest van zijn land af i.v.m. het graven van de Waalhaven.

In de jaren 1587/1588 is Lenaert Jorisz. Porre, bijgenaamd "de ouwe Pors", geboren omstreeks 1520, hier kerkmeester. In 1587 is hij "boockhouwer" der kerkelijke gemeente 1).

Clement Lenaertszoon Pors, die in 1646 "int hoochkoer" van de Charloise kerk werd begraven, was hier o.a. hoogheemraad en leenman van Putten. 2) In Putten zetelde het bestuurlijk centrum van het gebied.

Pieter Clementszoon Pors, die in 1654 "int hoochkoer" of kruiswerk werd begraven, was "goeverneur, capiteijn ende schepen" van Charlois. "Goeverneur" wil hier zeggen: opzichter van de verdedigingswerken; "capiteijn" hoofd van de weerbare mannen, die in tijd van gevaar konden worden opgeroepen; "schepen" lid van het rechtsprekende college. Voorts waren de Porsen hier "waersmannen" (dijkgraven), schout en president-schepen. De schout was de vertegenwoordiger van de landsheer in bestuur en rechtspraak. Hij vervolgde de strafbare feiten, zat de schepenbank voor en executeerde de vonnissen.

De welstand en invloed van de Porsen neemt af met Clement Pieterszoon Pors, voor 1654 geboren, kleinzoon van de hierboven genoemde Clement en zoon van de hierboven genoemde Pieter. Aan de Kerckeboeken van Charlois ontlene wij, dat hij verschillende malen door het Armbestuur (diakonie) moet worden ondersteund. Wat er in die tijd precies gebeurd is, weten wij niet, maar het geslacht Pors heeft toen een klap gekregen, waarvan het zich nooit meer geheel heeft kunnen herstellen. Sedert deze Clement Pieterszoon Pors komen wij de Porsen in de archivalia tegen als gewone burgers van arbeidersstand, "landbouwknechten" en ambachtslieden. In de negentiende eeuw vinden wij verschillende Porsen, die in plaats van een handtekening een kruisje plaatsen. Analfabeten! En dat terwijl de eerste Charloise Porsen voorname posities in bestuur en rechtspraak bekleedden. Zelfs de vrouwen konden in die tijd schrijven, hetgeen duidde op voornaamheid en welstand. Wellicht hebben zij de schrijfkunst geleerd bij de monniken te Rhoon.

Het geslacht Pors telt betrekkelijk weinig academici. Er zijn een aantal ingenieurs en economen en in 1985 legde Renate Theodora Pors (dochter van Foeko Pors en van Truus van der Lecq) het doctoraal examen in de Fysische Geografie met succes af. Het gros van de Porsen bestaat uit werknemers en uit ondernemers in het midden- en kleinbedrijf, ofschoon er ook Porsen in militaire en in politionele functies werkzaam zijn.

De Porsen zijn in overgrote meerderheid protestanten, tot aan het begin van onze eeuw voor bijna 100%. Na de eeuwwisseling komen er enkele Rooms-Katholieke families, maar ook heden ten dage zijn die nog gering in aantal. Hoewel de onkerkelijkheid van onze tijd ook het geslacht Pors niet is voorbij gegaan, behoort zeker nog de helft tot een kerkgenootschap, waarvan 1/4 deel tot de meer orthodoxe richtingen, zoals de Gereformeerde Bond in de Nederlands Hervormde Kerk, de Gereformeerde Gemeenten (in Nederland) en de Christelijk Gereformeerde Kerken. Een betrekkelijk gering aantal Porsen behoort tot de Gereformeerde Kerk. Voor zover daartoe behoord hebbend, heeft een deel zich aangesloten bij de zgn. Vrijgemaakte Gereformeerde Kerken. Dit alles duidt op een opmerkelijke calvinistische inslag.

Bijzonder talrijk zijn de Porsen niet. Geschat wordt dat er zo'n 500 tot 600 Porsenfamilies zijn, waarvan ongeveer 1/3 deel is aangesloten bij de Familie Stichting Pors. De meeste stamreeksen gaan terug tot Lenaert Lenaertszoon Jonge Pors, die van plm. 1550-1591 te Charlois leefde en als "stamvader der Porsen" wordt beschouwd. Weliswaar leefden er ook vóór hem Porsen te Charlois en omgeving, maar de genealogische verwantschap van deze Porsen is (nog)niet bewijsbaar, hoewel zeer aannemelijk.

1) Zie Inventaris Grondheren van Charlois van Van Ormeren, regest nr. 85, 1 juni 1592 en "Ons Voorgeslacht" van juni 1963, pag. 156.

2) Leenman betekent hier vertrouwensman van het centrale bestuur. Hij zag er op toe dat de belangen van de heer in het Charloise gebied naar behoren werden behartigd.

Een helaas niet al te scherpe foto van HERMEN PORS, geboren te Charlois op 9 augustus 1832 en overleden te Rotterdam op 13 april 1901. Hij huwde te Charlois op 24 april 1863 met SAARTJE BOON, geboren te Reeuwijk op 10 september 1844 en overleden te Charlois op 31 januari 1894.

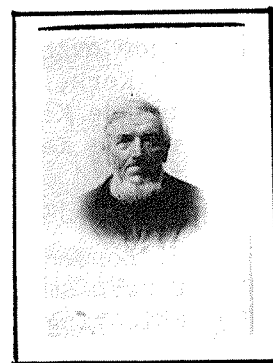
Hermen Pors is de grootvader van Floor Vos, voorzitter van de Genealogische Commissie van de Familie Stichting Pors. Hij beschikt over uitgebreide genealogische gegevens over zijn voorouders. Op de jaarlijkse familiereünies komen nog steeds veel nakomelingen van Hermen Pors en Saartje Boon.

Hermen Pors raakte in 1895 zijn land kwijt omdat de Maashaven gegraven moest worden. Waar nu het water klotst sloegen de Porsen eertijds hun zeisen door het wuivende graan.

De Maashaven is thans vooral wacht- en overslaghaven voor de binnenscheepvaart.

Nog steeds vinden wij in de archivalia gegevens die de genealogie Pors en onze kennis omtrent ons voorgeslacht vervolmaken. Dank zij dit onderzoek zijn wij ons voorgeslacht weer gaan kennen.

De oudste Pors waarvan wij nog een foto bezitten, is ARY PORS, geboren op 5 oktober 1824 te IJsselmonde. Hij was gehuwd met PIETERTJE DE JONG en wel op 3 mei 1850 te IJsselmonde. Hij was de zoon van Pieter Arieszoon Pors (1805-1826) en van CORNELIA DIRKSDOCHTER HUYZER, geboren te Ridderkerk op 19 december 1804 en overleden te IJsselmonde op 16 mei 1826. Ary Pors is vermoedelijk op 1 juli 1907 te IJsselmonde overleden. Wij danken het bezit van deze foto aan Dr. Gribnau te Arnhem. Porsen, die meer wensen te weten omtrent hun voorgeslacht, verwijzen wij niet alleen naar onze genealogische verzamelingen, maar ook naar onze uitgebreide fotocollectie. Regelmatig worden familiefoto's in het blad Pors-Post en in uitgaven als de voorliggende, gepubliceerd. Op deze wijze krijgen alle aangeslotenen van de Familie Stichting Pors ook zelf een fotocollectie van hun voorgeslacht ter beschikking. Het afstaan van familiefoto's dient dus een breder, algemeen Porsenbelang.

V O O R - C H A R L O I S E P O R S E N

In het voorgaande paragraafje hebben wij reeds aangeduid, dat er ook al vóór Lenaert Lenaertszoon jonge Pors al leden van ons geslacht te Charlois worden gevonden. Dat met name hij als stamvader van alle Porsen wordt beschouwd, is gelegen in het feit dat de stamreeksen pas van hem af echt bewijsbaar zijn. Lenaert wordt in de akten "de jonge Pors" genoemd. Er is ook een "ouwe Pors" op Charlois te vinden. Op de Charloise Porsen komen wij nog uitvoeriger terug. Wij zullen onze belangstelling eerst richten op de vóór-Charloise Porsen.

Vooraf dient men te weten dat de namen Porre en Pors identiek zijn. Ook de namen Por, Porsh en zelfs Pars komen in de archivalia voor. Meestal hebben wij hier te maken met verschrijvingen. Porre en Pors worden in sommige akten zelfs afwisselend gebruikt. Ook kinderen uit één gezin kunnen Porre of Pors heten. In het Rechterlijk Archief van Poortugaal van 24 februari 1652 bijvoorbeeld is sprake van zekere Maartje Ariensdochter Pors, "geassisteerd met Leendert Adriaenszoon Porre, haar broeder". De Tilburgse genealoog Verschoor houdt het er op, dat de naam Pors vermoedelijk moet worden geïnterpreteerd als de genitief of tweede naamval van de mansnaam Porre, met de betekenis van "boedel-" of "erfgerechtigde" in de boedel van de Porsen. In combinatie met het familiewapen 1) kan worden verondersteld, dat deze eigendom zou kunnen zijn ontstaan door een vroegere belening van de grafelijke rechten (belasting) op het houden van schapen.

De eerste Porre vinden wij in het Gemeente-Archief Dordrecht over de jaren 1200 -1572, nummer 4 (Klepboek), folio 12 verso. Daarin wordt ene Jan Porren vermeld. Deze aantekening kunnen wij plaatsen omtrent het jaar 1385, aangezien het daar vermelde voorval al op de twaalfde pagina voorkomt.

De aantekening gaat over drie personen, Willem Bener, Ghiselis Wapenmaker en Jacob Moelnaer. Deze drie personen laten een akte opmaken, waaruit blijkt dat zij lading hebben doen vervoeren in het schip van Jan Porren. In die tijd gebeurde het echter nogal eens dat Noorse en Vlaamse kapers handelsschepen overvielen en de ladingen roofden. En dat was nu wéér gebeurd. Het "verbaal" luidt:

```

*      "Item Willem bener ende Ghiselis Wapenmaker ende
*      Jacob Moelnaer ghenomen bi den normans ende vla-
*      mingen in Jan Porren scip
*
*      twee scarpelgier wollen
*      vic wollen elle
*      ende xiiic caspuelle
*      ende een wollen laken
*      harnas ende cleeder
*
*      gheprijsd bi eede iiiic nobel"

```

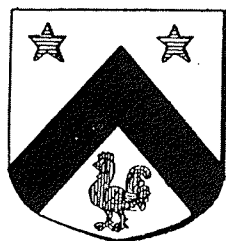
(Scharpelgier = scharpelier = sarpeliere = een hoeveelheid wol van een zeker gewicht. Caspuelle = caspii elle)

Uit deze door Vos gevonden aantekeningen blijkt, dat Jan Porren een vooraanstaand burger moet zijn geweest, want niet iedereen bezat in die tijd een handelsschip. Het is zeer wel mogelijk dat wij hier te maken hebben met de oudst bekende voorvader van de Porsen. Hij leefde te Dordrecht (of dreef zijn zaken vanuit die plaats) en juist in die stad vinden we nog een andere belangrijke

1) Het familiewapen Pors is opgenomen in een wapenpartij van schout en schepenen van Charlois boven de toreningang van de N.H. kerk aldaar. Het dateert uit 1660, toen L.A. Pors president-schepen was.

In 1979 heeft de Familie Stichting Pors een boekje uitgegeven onder de titel "Het Familiewapen Pors in verleden, heden en toekomst". Het boekje is uitverkocht, maar in de diverse jaargangen van de Pors-Post alsmede in dit gedenkschrift zijn de belangrijkste wetenswaardigheden omtrent het familiewapen vermeld.

PORRE. — *France, Provence.*

D'argent à un chevron de sable accompagné en chef de deux étoiles d'azur et en pointe d'un coq de gueules.

(De Rozière).

Het Franse wapen Porre, een zilveren veld met daarop twee blauwe sterren, een rode driehoek met daarin een haan.

Er zijn ook enkele Duitse en Deense wapens Pors(s) bekend (pag. 58 Pors-Post).

Er is geen bewijs van enige verwantschap tussen de Duitse, Deense en Franse dragers van de naam Pors(s) met de Nederlandse Porsen.

Jammer is het, dat ons geen buitenlandse genealogieën Pors bekend zijn. Volgens het Genealogisch Repertorium bestaat er ook geen genealogie Porre in Nederland, ofschoon deze familienaam toch ook voorkomt.

*De eerste bevel en afbeelding wapenmaker en jaark modnaar genomen te den
normans en afhangende in Jan porre schip. twee stappelen walle. Bij de hollende
en pmt aspuelle in en walle lake harnas en deede afsprijft bi een in nobel*

De aantekening over de beroving van het schip van Jan Porren uit het Klepboek over de jaren 1200 tot 1572 (Gemeentelijke Archiefdienst van Dordrecht). Floor Vos plaatst deze aantekening omstreeks het jaar 1385, aangezien het vermelde voorval al op pagina 12 van het boek wordt vermeld.

Opvallend is de calligrafische kwaliteit van de aantekening.

Men schreef vroeger met een ganzenveer.
De schacht van de veer werd met een scherp mesje aangepunt.
Inkt werd vervaardigd van galnoten. De kwaliteit van deze inkt liet nogal eens te wensen over, zodat er in de archivalia heel wat verbleekte en nog nauwelijks leesbare stukken zijn te vinden. Dergelijke stukken, wanneer ze van enig belang zijn, worden tegenwoordig gefotografeerd voordat ze geheel onleesbaar zijn geworden. De aantekening over Jan Porren's schip (zie hierboven) is gelukkig met een inktsoort van goede kwaliteit geschreven.

Porren, namelijk Lijsbeth Jan Porrendochter.

Was zij verwant met Jan Porren, de reder wiens schip was beroofd? Bewijzen kunnen wij het niet, maar het is mogelijk. Uit de toevoeging "Jan" in haar naam blijkt dat zij "een dochter van Jan" is geweest. Maar of dat dezelfde Jan is als van het beroofde schip is eentè gewaagde veronderstelling. Maar zij zullen wel familie van elkaar geweest zijn. Dat is niet alleen af te leiden uit de naam Porren, maar ook uit het feit dat zij beiden welgesteld zijn geweest en beiden met Dordrecht te maken hebben gehad. Dordrecht zal in die tijd wel niet gewemeld hebben van de Porren's, die bovendien ook nog rijk waren. Omstreeks 1500 had Dordrecht nog maar 6000 inwoners (Rotterdam slechts 4500). Aan het einde van de veertiende eeuw, als we Lijsbeth Jan Porrendochter in de archivalia tegenkomen, zal het inwonertal van Dordrecht nog wel geringer zijn geweest.

Echter, wat in de genealogie niet kan worden bewezen, is ook niet bewezen. Meer dan een veronderstelling, een eventuele mogelijkheid, is de verwantschap tussen Jan Porren en Lijsbeth Jan Porrendochter dan ook niet. De archivalia geven hun geheimen echter bij stukjes en beetjes prijs. Wie weet kan de verwantschap tussen Jan en Lijsbeth nog eens worden aangetoond en het zou natuurlijk helemaal prachtig zijn, wanneer wij zouden kunnen bewijzen dat wij hier te maken hebben met voorouders van de Charloise Porsen, met onze voorouders dus. Dat zou dan betekenen, dat wij onze afstamming tot in de veertiende eeuw zouden hebben teruggevonden, een zeldzaamheid bij gewone, burgerlijke geslachten. Maar met het vermoedelijke geboortejaar van Lenaert Lenaertszoon Jonge Pors, plm. 1550, mogen we ook best tevreden zijn.

De Tilburgse genealoog Ed. Verschoor heeft ons eens laten weten over Lijsbeth Jan Porrendochter een aantekening te hebben gevonden, waaruit blijkt dat zij land heeft gekocht of gepacht in de polders Robbenoord en De Hillen nabij het dorp Charlois. Dus tòch een verbindingslijn van Lijsbeth naar de Charloise Porsen!

Lijsbeth wendt zich op 15 april 1832 tot de Heer van Putten en Strijen met het verzoek om een leen, dat haar aanbestorven was door de dood van haar broeder, in bezit of pacht te mogen nemen.

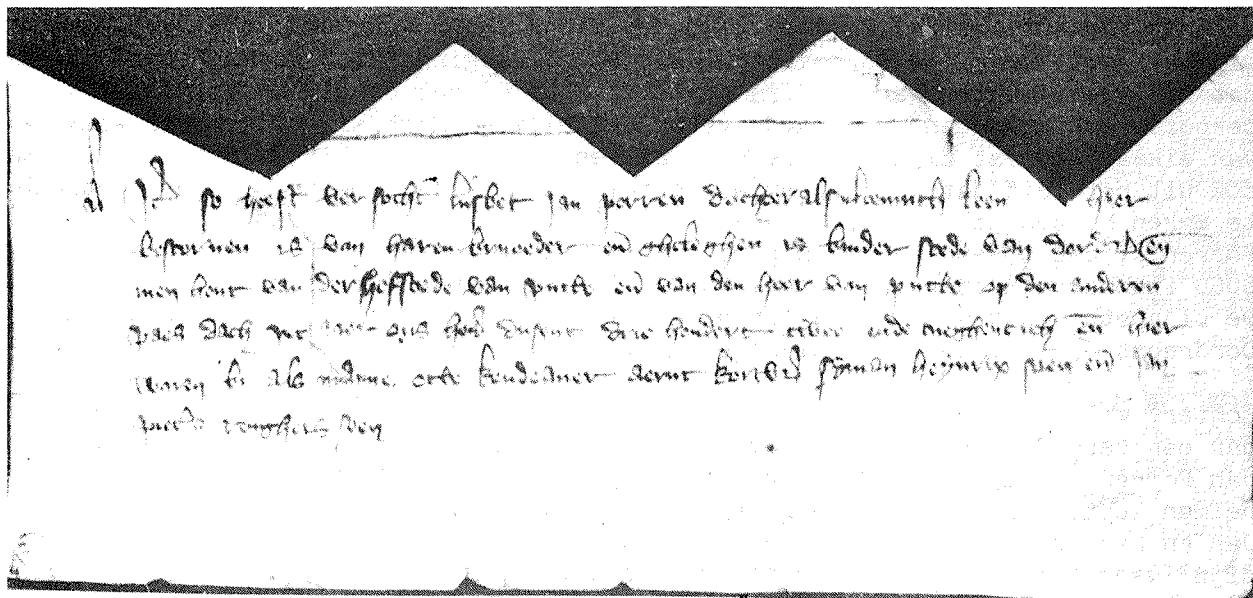
De Heren van Putten en Strijen regeerden als kleine vorsten over dit gebied. De aloude heerlijkheid Putten was een van de oudste heerlijkheden van Holland. Zij was verdeeld in Putten binnen de Ringdijk, in Putten buiten de Ringdijk, in Putten over de Plaat Flakkee en in Putten over de Maze. De voornaamste plaats in dit gebied was Geervliet. Daar lag ook de Hof van Putten. De heerlijkheden Katendrecht en Charlois lagen weliswaar in de vroegere Riederwaard, maar maakten toch deel uit van de Heerlijkheid Putten. In criminele zaken moesten de bewoners van het gebied te Geervliet terecht staan.

Tot deze Heren van Putten wendt Lijsbeth zich dus op 15 april 1393. Het verzoek wordt gedaan in de vorm van een chirograaf en in aanwezigheid van vier leenmannen van Putten. Een chirograaf was een blad perkament of papier, waarop twee identieke akten waren geschreven. Het blad werd tussen deze beide gelijkluidende akten doorgescheurd of doorgesneden en elk der partijen kreeg een helft. Op die manier kon het bewijs van rechtshandeling door het samenvoegen van de beide delen worden geleverd.

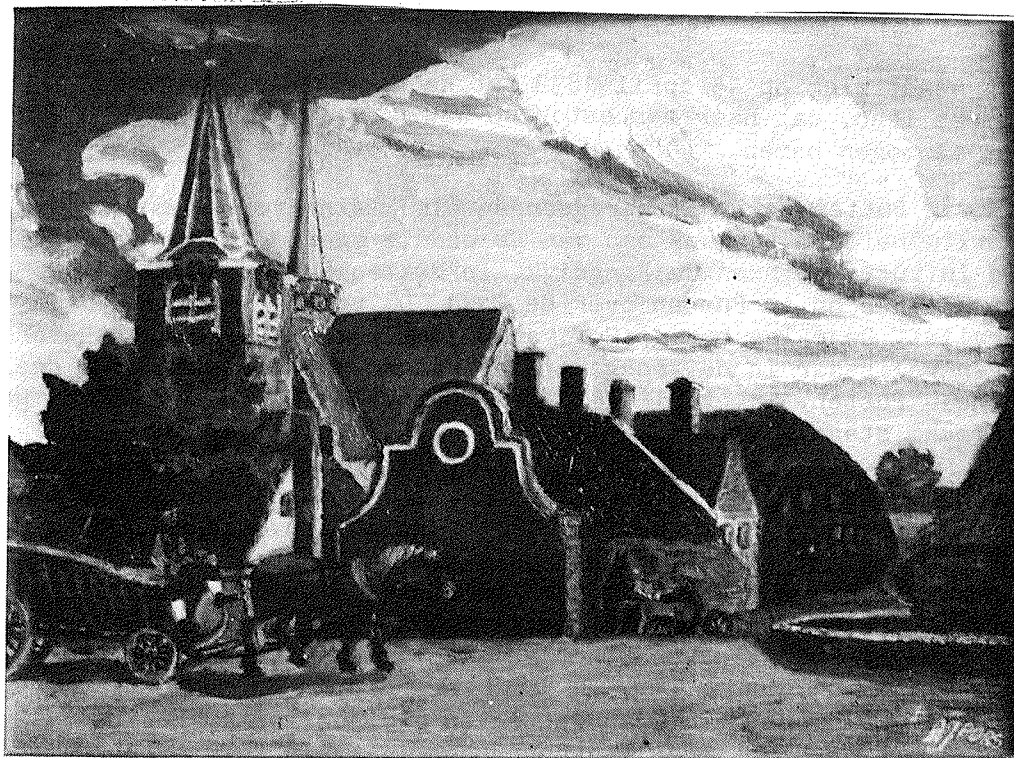
In de Inventaris van de Heren van Putten en Strijen, nr 1, folio's 172 vo - 174, lezen we over het huis Rosendaal te Dordrecht, dat een zekere heer Gilliis het van genoemde heren in leen had gekregen. De aantekening luidt:

* * * * * * *	Item een huys staende binnen Dordrecht dat men heet Rosendaal dat Jan here Gilliiszoon te leen plach te houden van de heer van Putten ende Strijene ende na Jans dood voirss. niet versocht en heeft geweest aan den Here van Putten ende Strijene".
---------------------------------	--

Lijsbeth verzoekt dus het huis Rosendaal op haar naam over te schrijven.

De chirograaf waarin Lijsbeth Jan Porrendochter de heren van Putten en Strijen verzoekt om het leen, dat haar aanbestorven was door de dood van haar broeder, in bezit of in pacht te mogen nemen. Het betreft hier een van de oudste documenten over de voor-Charloise Porsen. Zoals men ziet werden belangrijke zaken ook in de veertiende eeuw behoorlijk geadministreerd.

Charlois in 1816. Het betreft hier een schilderstukje van Robert Hill in "Sketches in Flandern and Holland" (zie PP blz. 700). De kerk had toen nog twee torens. Wij drukken hier een reproductie van het schilderij af, vervaardigd door Adri Pors (De Bilt).

Jan here Gilliis blijkt de vader te zijn van Lijsbeth Jan Porrendochter! Wij wetendit uit een artikel van de hand van Mr. J.J.F. Lots en Ing. H. den Boer in "Ons Voorgeslacht" van juni 1983, getiteld "De afstammelingen van Arnt van Riede en de Parenteelstaat van Lijsbeth Coosen". Wij lezen:

* "Dirck (Gherijt) Kozen van Riede, overleden voor
* 23 februari 1455, trouwt Lijsbeth Jan Gillisse
* alias Lijsbeth Coosen, dochter van Jan Gilliis
* en (mogelijk) Nele N.N."
*

Lijsbeth Jan Porrendochter gaat door haar huwelijk Lijsbeth Coosen heten. Uit de aantekening blijkt ook dat haar vader Jan Gillisse heete (Jan, zoon van Gillis). Als er al sprake is van verwantschap met de Charloise Porsen, weten we nu ook dat onze oudst bekende stamvader wel eens "Gillis" zou kunnen hebben geheten.

Deze parenteelstaat nader bezien, levert nog een verrassing op. Deze begint met Lijsbeth "met Koos Dirkxz", een kind uit haar huwelijk met Dirck Kozen van Riede. Deze zoon Koos Dirkxz. heeft een zoon Teunis. Teunis trouwt met Iswy N.N. en samen krijgen zij een dochter Neeltje. Neeltje trouwt vervolgens met ene Aryen Bastiaensz. en uit dit huwelijk wordt een zoon Bastiaen geboren en deze krijgt weer een zoon, genaamd..... Claes Bastiaenszoon Porre! En daarmee is de naam Porre dan weer terug! Het staat er letterlijk: Porre.

Ook uit dit verhaal is de welstand van de eerste Porsen af te leiden. Dat Lijsbeth gehuwd was met "here" Gilliis duidt daarop, evenals de benaming "Huis Rosendael". Want zo noemde men de schamele woninkjes en krotten van de lagere burgerij niet. En "here" werden de gewone burgers ook niet genoemd. Bovendien blijkt men de weg naar de Heren van Putten en Strijen goed te vinden. De gewone burgers wisten nauwelijks wie dat waren en konden over het algemeen ook geen verzoekschriften tot deze Heren richten. De schrijfkunst werd nog niet door iedereen beheerst. Zelfs in de zeventiende eeuw, toen de oude Heren van Putten al lang geen kleine vorsten meer over hun gebied waren, bestond er tussen het Hof van Putten als bestuurlijk centrum van het gebied en de Porsen nog een nauwe relatie. Clement Lenaertszoon, in 1646 "int hoochkoer" van de Charloise kerk begraven, was toen nog "leenman van Putten". Van oudsher blijken de Porsen dus beste maatjes te zijn geweest met het hoogste gezag. De latere Porsen worden echter niet meer "int hoochkoer" begraven. Voor hen geen "begrafenis eerste klasse", zoals we nu zouden zeggen. Ze blijken nauwelijks geld te hebben voor een doodkist of een doodskleed en de meesten gaan "Pro Deo", dat is "van de armen", de Charloise grond in....

III THEORIEËN OVER DE OORSPRONG VAN DE PORSSEN

Een waarschuwing vooraf is op zijn plaats. Want wat hier volgt is weer pure speculatie. Niets hiervan is bewezen. Niettemin is het interessant onze gedachten eens te laten gaan over de oorsprong der Porsen, over de tijd van vóór Jan Porren en Lijsbeth Jan Porrendochter.

Men heeft wel eens gedacht dat de Porsen van Franse oorsprong zouden zijn en dat zij als inpolderaars (ingenieurs) naar de Nederlanden zijn gekomen. Inderdaad heeft Charlois zijn naam te danken aan de Bourgondische vorsten, aan Karel de Stoute, Hertog van Bourgondië en aan zijn vrouw Isabelle van Portugal. Karel noemde zich Graaf van Charolais, een Bourgondisch graafschap. Zijn vader, Philip van Bourgondië, die in 1467 te Brugge overleed, had hem nog bij zijn leven de Heerlijkheid van Putten en Strijen overgedaan.

Karel werd niet alleen Hertog van Bourgondië, maar ook Heer over Holland en Zeeland. Vóór 1460 heette Charlois nog "Rijerwaert" (Riederwaard), maar Karel de Stoute, Graaf van Charolais, Heer van Putten, veranderde die naam in Charlois. Tussen Charlois en de Bourgondische vorsten bestaat dus een zeker verband.

Voorts is er een Frans wapen Porre bekend 1) met als omschrijving "D'argent à un chevron de sable accompagné en chef de deux étoiles d'azur et en pointe d'un cocq de gueules (De Rozière)". Ook in Frankrijk vinden wij dus zowel de naam Porre als Pors. "Pors" komt vooral in Normandië tamelijk veel voor. Tot op heden is er echter geen spoor van bewijs dat de Porsen van Franse afkomst zouden zijn. Er is wel eens verondersteld, dat de Vikingers de naam Pors in Normandië hebben geïntroduceerd. Immers, de naam Pors is in de Scandinavische landen zeker niet zeldzaam. In het telefoonboek van Kopenhagen bijvoorbeeld vinden we een hele rij Porsen. De naam "Pors" komt ook voor in geografische namen als Porsgrunn (Zuid-Noorwegen) en Porsand. De Porsen zouden in deze theorie als "verfranste Vikingers" naar onze gewesten zijn gekomen. Afgezien van deze mogelijkheid dient er op gewezen te worden, dat de Vikingers ook lange tijd in onze lage landen voet aan de grond hebben gehad, dat zij deelnamen aan het bestuur, handelsposten bezaten en zich ook ongetwijfeld met de inheemse bevolking vermengd zullen hebben. 2)

De theorie is ook omkeerbaar: Hollanders met de naam Pors hebben die naam in Denemarken en de overige Scandinavische landen geïntroduceerd. Waarschijnlijk is dit echter allerm minst, gelet op het veel grotere aantal Scandinavische dan Hollandse Porsen. De Scandinavische geografische benamingen waarin "Pors" voorkomt, zijn overigens al zeer oud.

Christiaan II van Denemarken (* 1481 Nyborg - + 25 januari 1559 Kalundborg) was gehuwd met Isabella van Bourgondië (sic). Deze Isabelle was aan het Gentse Hof opgevoed. Omdat Christiaan II vreesde dat zijn echtgenote de Deense kost niet bijster goed zou bekomen, liet hij in 1520 tweehonderd Nederlandse tuinders met hun gezinnen naar het eiland Amager komen, waar zij groenten moesten kweken voor het Deense Hof. Veel van deze immigranten zijn later weer naar Falster verhuisd, even ten Zuiden van Kopenhagen 3). Wij hebben niet kunnen nagaan of er bij die tuinders Porsen waren, die mogelijk stamvaders van de Deense Porsen kunnen zijn geweest. Het blijft mogelijk dat er een bepaald verband heeft bestaan tussen Isabella van Bourgondië en deze Hollandse tuinders. Maar tégen die veronderstelling pleit, dat de naam Pors al veel langer in Denemarken bestond.

Een zekere Peder Pors, geboren te Ribe, zoon van de afgezette predikant Mads Pors (+ 1618), woonde als student in 1612 te Leiden en in 1613 te Franeker. In 1615 keerde hij naar Denemarken terug, waar hij zich liet inschrijven aan de universiteit van Kopenhagen. In 1618 werd hij als predikant te Vilser in de provincie Ribe beroepen 4). Waarom kwam deze Deense Pors in Nederland theologie studeren? Kopenhagen had toch ook een theologische faculteit? Zou het kunnen zijn dat hij van huis uit in calvinistische geest was opgevoed, een "erfenis" van een mogelijk Hollands voorgelacht? Het is ook opmerkelijk, dat hij eveneens in Engeland studeerde, dat zeker niet Luthers was zoals Kopenhagen, maar wel veel calvinistische gemeenten kende 5).

1) Rolland's Supplement to the Armorial Général by J.B. Rietstap, London 1969, (VQHV).

2) Zie PP nr. 8 en 9, 1979.

3) Zie PP pag. 241 e.v.

4) Zie PP pag. 222

5) Op pag. 58 van de PP publiceerden wij een Duits en enkele Deense wapens Pors(s). De Deense wapens hebben toebehoord aan een inmiddels uitgestorven geslacht. Tussen het Duitse geslacht Porss, de Deense Porsen en de Hollandse Porsen is geen verwantschap aantoonbaar.

Hoe interessant het voorgaande ook moge zijn, niets is er van bewezen. Dat betekent, dat daarvan ook niets voor waar mag worden aangenomen. Bewijsbaar beginnen de stamreeksen met Lenaert Lenaertszoon jonge Pors. Al wat vóór hem ligt zijn in feite "losse eindjes", brokstukjes, die mogelijk ooit nog eens in onze genealogische legpuzzel kunnen worden ingepast 1). Maar op dit moment zeker nog niet.

Charlois blijft - als bakermat van ons geslacht - voorlopig ons enige en betrouwbare uitgangspunt.

IV

H E T C H A R L O I S O N Z E R V A D E R E N

In zuidelijke richting de Maastunnel door, aan het einde van de tunnel meteen rechtsaf en men is in Charlois. Het oudste gedeelte ligt rondom de Nederlands Hervormde Kerk aan de Charloisse Kerksingel. Vergane glorie! De tand des tijds heeft behoorlijk aan de oude gebouwen en woningen geknaagd. Een saneringsbuurt!

Vroeger was de Charloisse Kerksingel "het" centrum van het dorp. Nu ligt dit oude centrum wat afzijdig. De kerk, met daarom heen de oude woningen, verschuilt zich als het ware achter de hoger gelegen dijk, alsof zij met de nieuwe tijd maar liever niets van doen wil hebben.

Het is niet gemakkelijk zich voor te stellen hoe Charlois in vroeger eeuwen er heeft uitgezien. Men kan de dijken nog terugvinden, die eertijds het dorp hebben beschermd, de Zuidhoek en de Schulpweg. Daarachter klotste het water. Om zich toch enigszins een beeld te kunnen vormen van de vroegere situatie, moet men alle later gegraven havens wegdenken: Maashaven, Waalhaven, Eerste en Tweede Eemhaven, Prinses Beatrixhaven en Prinses Margriethaven. Vroeger lagen hier uitgestrekte landerijen, weiden en akkers, doorsneden door kleine riviertjes en zandwegen. En overal de verspreid liggende boerderijen en molens. Hoog boven dit land kwinkeleerden de leeuweriken. In het voorjaar was de lucht hier vervuld van de zoete geuren van de boomgaarden en tot aan de einder golfde hier het graan. Wie het Charlois van nu bezoekt, wordt geconfronteerd met het drukke autoverkeer, met rangerende goederentreinen, met het lawaai van de benzinefabrieken. Bij "verkeerde wind" ruikt men hier de uitlaatgassen van de benzinefabrieken en van de chemische industrie.

Wie nu de oude kerk aanschouwt, heeft er moeite mee het beeld te reproduceren zoals onze vaders dat kenden, een schoon gebouw, rijk ingericht, met fraaie glas-in-loodramen, kunstig bewerkte herenbanken, een fraaie kansel, wapenschilden en rouwborden aan de wanden. Maar van al dat schoons is niet veel meer te zien. De kerk is een wat saai bouwwerk geworden. Maar in deze kerk en op de vroegere begraafplaats er om heen, rustte het gebeente van ons voorgeslacht. De toren, gebouwd in 1660, toen Leendert Ariens Pors president-schepen was, is het oudste en daardoor meest historische bouwwerk van Charlois. De torenspits komt nauwelijks boven de omringende huizen uit.

*

*

Charlois heeft natuurlijk niet altijd bestaan. Voor 1460 heette het Rijerwaert. Het was een gebied van water, kwelders en schorren en van uitgestrekte rietkragen. De zee gaf en de zee nam. De getijbewegingen zorgden voor aanslibbing zowel als voor afkalving van land. Veel mensen woonden hier nog niet. Maar het water was er visrijk. En waterwild was er voldoende. Hier kwamen ook de veenstekers om zout te winnen uit het veen of om brandstof te verzamelen. De weinige mensen, die toen nog dit gebied bewoonden, hadden een voortdurende strijd te voeren tegen het water.

1) Zo'n los eindje is bijv. de aantekening in het Poorterboek van Delft, 1540, folio 88 verso: "Alzoe Philips Pors qualicken toegesproecken heeft den Kerckmeesteren van de oude kercke int stich van haren officie soe is hij gecondempneert (veroordeeld) geweest in Xm steene daarvan der steede comt deen helffte comt hier VI gld."

Het water was de grote vijand en tegenstrever van de mensen in dit gebied. Steeds was er het gevaar van dijkdoorbraak en overstroming. J. Verheul Dzn. schrijft er over in zijn boekje over het voormalige Charlois en Katendrecht. In 1288 liep het gehele Zuidhollandse gebied onder. Melis Stoke schreef daarover in zijn "Rijnkroniek":

* "Suuthollant verdranc oec mede
* Ende ic ne weet ghene stede
* Bi der zee en ginc al onder".
*

In 1373 wordt de Riederwaard als het ware in tweeën gesplitst. Daardoor zou de Koedood zijn ontstaan, een brede rivier, die men later per schip moest oversteken en die tenslotte aan beide zijden verzandde. Op sommige plaatsen is nog te zien waar de Koedood vroeger gelopen heeft. Ridderkerk, Carnisse, Barendrecht en Zwiendrecht werden door het water verzwolgen en aan het einde van de veertiende eeuw had men eigenlijk de moed al opgegeven om het gebied nogmaals in te dijken. In 1492 komt de Sint Elisabethsvloed, waardoor de Biesbosch is ontstaan. Alle waterkeringen, die men voor de zoveelste keer had aangelegd, worden opnieuw door het ontstuimige water vernield.

De gehele geschiedenis door heeft Charlois tegen het water moeten kampen. Wij vinden in de archivalia ook Porsen die hier "waersman" waren, toezichthouders op de dijken en andere waterkeringen.

In 1460 waren de polders Oud-Katendrecht, waarvan de lastige en humeurige Jacob Pot ambachtsheer was, en de polder Dirk Smeetsland of Arent van Woudensland (ook genaamd "Nieuw Katendrecht") al sedert geruime tijd ingepolderd. Dit zal de reden geweest zijn dat Karel de Stoute in zijn stichtingsoorkonde van 1460 het gebied aanduidt met "Ryerwaert" en vervolgens de nieuwe naam "Charoloys" geeft, naar de naam van zijn graafschap Charolais in Bourgondië. Maar geleidelijk aan ging de mens de strijd tegen het water winnen. De archivalia maken duidelijk, dat ook de Porsen hun bijdrage aan deze strijd hebben geleverd.

Wellicht duidt ook het familiewapen van de Porsen nog op deze strijd. Er komen schapen in voor. Het is denkbaar dat de Porsen zich in dit nieuwe gebied vooral op de schapenteelt hebben toegelegd. Op de nieuwe, drooggevalle gronden, ontworsteld aan het zoute water, zullen vooral vegetaties zijn voorgekomen die brak water kunnen verdragen, distels en zeegrassen. Voor ander vee zal deze vegetatie niet zo geschikt zijn geweest. Indien die veronderstelling juist is, geeft het familiewapen "de boedel" van de Porsen weer.

In ieder geval waren de bewoners van dit gebied, boeren, landarbeiders en ambachtslieden, verplicht tot medewerking aan nieuwe inpolderingen en het onderhoud van de aangelegde zeeweringen. Ook de Porsen hebben zich daarmee bezig gehouden. Nadat de vele regens het zout uit de bodem hadden gespoeld, bleef de vette en zeer vruchtbare zeeklei achter en groeide Charlois uit tot een welvarend, agrarisch gebied. Wie van de Porsen hier ooit zijn voetstappen zet, bedenke dat hij treedt in het eeuwenoude spoor van zijn voorgeslacht.

De Porsen waren hier boeren. Van de veertiende tot in de twintigste eeuw! Een agrarische traditie van eeuwen, die met Klaas Pors, de laatste boer in ons geslacht, nu een einde genomen heeft. Maar ons "boerenwapen" zal daaraan blijven herinneren. Generatie na generatie heeft in deze grond een laatste rustplaats gevonden. Tot op de huidige dag! Hier komen de Porsen elke vijf jaar bijeen, in de oude kerk, om te herdenken en er zich van bewust te worden dat ook de huidige generaties Pors niet méér zijn dan schakels in de lange keten van het Porsengeslacht.

DE P O R S E N E N D E O U D E K E R K

In de "Stads- en Dorpsbeschrijver" van 1793 wordt met veel lof over de Gereformeerde Kerk van Charlois geschreven. De "gereformeerde" kerk, want de benaming Nederlands Hervormde Kerk is van latere datum. Het begrip "hervormde" wordt voor het eerst gebezigd in de Psalmberijming van 1773. De Nederduyts Hervormde Kerk (de benaming die men nog in Zuid-Afrika gebruikt) en de Nederlands Hervormde Kerk zijn voortzettingen van de vroegere gereformeerde (volks)kerk.

De Stads- en Dorpsbeschrijver noemt de kerk van Charlois "zo ongemeen fraai, dat er daaromtrent geene gevonden wordt die deselve in schoonheid overtreft". Over het orgel, geschonken door de toenmalige heer van Charlois, Dirk de Man, wordt opgemerkt, dat het "in alle deelen ongemeen keurelijk is bewerkt". De glazen zijn "zeer kunstig beschilderd" en - in de kerk komende - wordt men getroffen door "de uitnemende schoonheid". Tegenover het orgel "een schoon uurwerk", aan beide zijden geflankeerd door "een overheerelyk fraai gebeeldhouwd kindjen". Het is al "netheid" en "keurigheid" wat de Dorpsbeschrijver hier aantreft. Het dorpswapen, de wapens van de schout, schepenen, kerkmeesters, de bode, de meester-timmerman, de dijkgraaf en de heemraden. Hij roemt verder de prachtige preekstoel en de fraai versierde herenbanken. "Het gerecht van Katendrecht, of het Tolhuis, heeft in deze kerk mede eene afzonderlijke zitplaats; voords is er nog een zeer net, wit eikenhout gestoelte".

* "Het ruim pronkt nog met twee wapenborden; op 't
* eene leest men in goudene letteren: "Hier ligt
* begraven de heer Cornelis Westduel, in zijn Eds.
* leven ambagtsheer van Charlois; overleden in den
* ouderdom van 33 jaaren, 6 maanden en 18 dagen,
* zijnde de laatste van die naam uit zijn geslacht".

Bovenaan leest men het jaartal MDCCXXXI (1741) en onderaan "Obiit 23 augustus". 2)
Onder het andere wapenbord leest men:

* "Hier ligt begraven vrouwe Willemina den Hertig, in
* haars Eds. leven ambagtsvrouwe van Charlois, over-
* leden in den ouderdom van 72 jaaren, 1 maand en 24
* dagen, zijnde de laatste van dien naam uit haar ge-
* slagt".

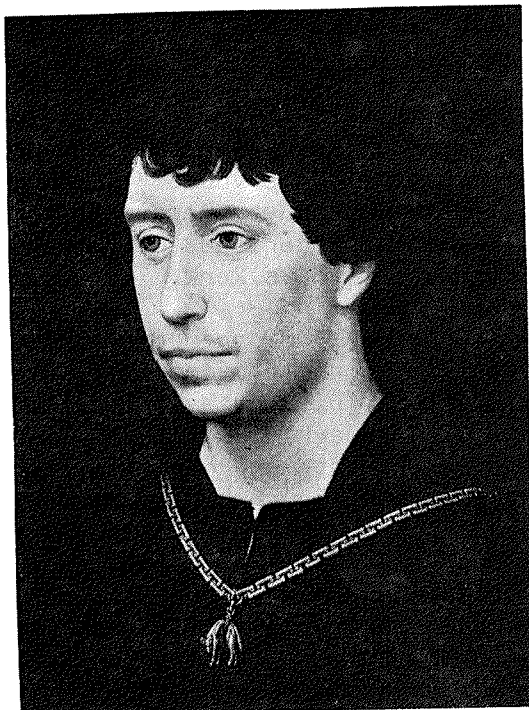
Bovenaan staat het jaartal MDCCLXXXII (1782) en onderaan "Obiit 21 september".

Wie nu de oude kerk betreedt, zal van de vroegere schoonheid niet veel meer aantreffen. De kerk is een rechthoekig gebouw, saai van inrichting, "functioneel". De preekstoel is een fantasieloos bouwsel. Alleen het orgel herinnert nog aan de tijd, dat men vroomheid ook in schoonheid van godsgebouwen tot uitdrukking placht te brengen. Sic transit gloria mundi! Zo vergaat de schoonheid der wereld.

Karel de Stoute, Heer van Putten en Strijen, begon in 1460 met de uitgifte van land, ofschoon het nieuwe, drooggevalen land nog goeddeels uit kwelders, schorren en rietbroeken bestond en dagelijks "verkeerde in sorge ende eiggentheit van vloeden ende stroomen van de zee". Tegelijk met het bevel dat het gebied voortaan Charlois zou heten, werd opdracht gegeven tot het stichten van een kerk. Men vermoedt dat er voordien ook al een klein kerkje moet zijn geweest voor de toen nog zeer spaarzaam aanwezige bevolking. Het uitgeven van land deed de bevolking zodanig aangroeien, dat er een grotere kerk moest komen. Deze kerk zou gewijd zijn aan Sint Clemens, paus van 91-97, derde opvolger van de H. Petrus. Deze Clemens schreef een brief aan de kerk van Corinthe, waar een schisma heerste, in welke brief hij pleit voor het primaat van de bisschop van Rome. Onder keizer Trajanus sterft hij de marteldood 1).

Het boekje "Rondom de Oude Kerk van Charlois" door wijlen J. Vlasblom, geeft meer bijzonderheden. Daarin wordt verhaald dat Clemens "met den anker om de hals in

1) Feestdag 23 november. 2) Obiit = overleden.

KAREL DE STOUTE, de Bourgondische vorst waaraan Charlois (van "Charolais") haar naam heeft te danken en die opdracht gaf tot de bouw van een eerste, houten kerkje in het Charloise gebied.

Door de band tussen Bourgondië en Charlois is wel verondersteld, dat de Porsen als Franse ingenieurs naar deze gewesten zijn gekomen om inpolderingen tot stand te brengen. Er is ook een Frans wapen Porre en de naam Pors komt ook in Normandië veelvuldig voor. Maar deze theorie komt op losse schroeven te staan, wanneer wij de Charloise Porsen koppelen aan Jan Porren en Lijsbeth Jan Porrendochter. De "Deense" theorie (de Porsen zijn als Vikingers op de Normandische kusten geland en vandaar "verfranst" naar deze gewesten gekomen) is al evenmin bewijsbaar. Met de veronderstelling dat er tussen de Charloise Porsen en Jan Porren en Lijsbeth Jan Porrendochter een familierelatie kan worden verondersteld (evenmin bewijsbaar!) gaan we al ver genoeg.

Dromen en mijmeren over de afkomst der Porsen

mag overigens best, als we maar met beide benen stevig in de genealogische (dat is: in de bewijsbare!) werkelijkheid blijven staan. Het is immers zeer wel mogelijk dat de namen Porre en Pors in de Nederlanden zelfstandig zijn ontstaan, zonder dat er verband bestaat met de Vikingers of de Fransen. Het kàn. Maar waar is het bewijs?

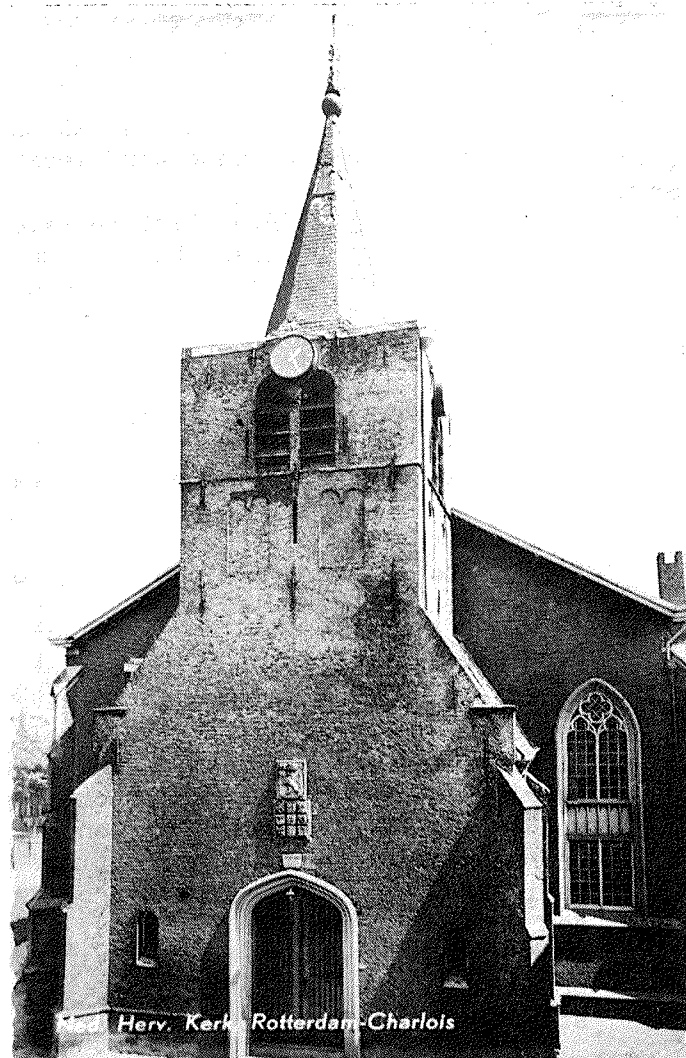
=====

DE KERK VAN CHARLOIS zoals deze in 1867 in gebruik werd genomen. Men heeft deze kerk gewoon om de vorige heengebouwd. Alleen de toren van de vroegere kerk heeft men laten staan, met daarop de wapenpartij waarin ook het wapen Pors is opgenomen.

In en rondom deze kerk vonden vele onzer voorouders hun laatste rustplaats, o.a. ook Lenaert Lenaertszoon jonge Pors, de "stamvader" van de Porsen.

Een groot aantal Porsen heeft in de loop der eeuwen deze kerk gediend als kerkmeesters. Leendert Ariensz. Pors was als president-schepen bij de bouw van kerk en toren betrokken. De vijfjaarlijkse herdenking van het voorgeslacht Pors in deze kerk is eigenlijk ook een "pelgrimage" naar de plaats waar zoveel voetstappen van ons voorgeslacht liggen.

Nog komen er Porsen naar de zondagse diensten in deze kerk. Nu al vier eeuwen lang! Vandaar dat met recht en reden gezegd mag worden, dat er tussen de Porsen en deze kerk een zeer innige band bestaat.

Herv. Kerk Rotterdam-Charlois

zee is geworpen en aldus als martelaar is gekroond". Volgens een vijftiende eeuwse legende werd de verdrinking van Sint Clemens door een grote menigte vanaf het strand gadeslagen. Onder deze menigte bevonden zich Cornelius en Phebus, die tot God begonnen te bidden dat Hij hun de weg naar het lichaam van Sint Clemens zou wijzen. Als door een wonder week de zee drie mijlen terug. Cornelius en Phebus vonden toen "een woninghe als een tempel gemaect van marmorstenen", alsmede het lichaam van de heilige met het anker naast hem. Men werd geopenbaard dat zij het lichaam niet mochten meenemen, want voortaan zou op zijn sterfdag de zee gedurende zeven dagen terugwijken en een droge toegang tot Sint Clemens graf geven. De oude tekst luidt:

* "ende die (Cornelius en Phebus) begonden de beden dat onsen heer sijn
* martelaers lichaem wisen (wijzen) soude. Ende te hant (meteen) ghinc
* die zee drye mijlen wech, ende si ghingen daer droegh (droog) door.
* Ende vonden daer een woninghe als een tempel gemaect van marmorstenen.
* Ende daer vonden si in een sarcke Sinte Clemens lichaem, ende den an-
* cker neven hem. Ende sijnen jonghelingen worden gheopenbaert dat si
* van hem daer niet voeren soudon, want alle jaer opten dach dat hi ghe-
* passijt (gestorven) was seven daghen lanck soe gaet die zee drye mij-
* len verre wech ende geeft droghen wech toe sinen lichaem".
*

In deze geschiedenis vond men een zekere gelijkenis tussen het terugwijken van de zee en het droogvallen van de bodem tussen de ingedijkte gebieden van de Riederwaard. De "tempel gemaect van marmorstenen" inspireerde tot het stichten van de kerk van Charlois, die aan Sint Clemens gewijd werd. De ingedijkte gronden werden als het ware opgedragen aan de bescherming van de heilige. Er is niet veel fantasie voor nodig om te veronderstellen, dat de vrome katholieke bevolking van Charlois de naam Clemens ook gaarne aan hun kinderen gaven. Ook Porsenkinderen werden vaak naar deze heilige vernoemd. De naam Clemens (Clement, Klement) hield bij de Porsen ook stand na de reformatie. Op 30 augustus 1978 overleed te Rotterdam nog een Clement Pors in de leeftijd van 76 jaar 1).

Onder invloed van de reformatie raakte de naam Sint Clemenskerk steeds meer in onbruik. Tegenwoordig spreekt men van "de oude kerk van Charlois". Maar nog in 1900 werd de naam aan de vergetelheid ontrukkt, toen B. & W. beslisten dat er een Clemensstraat zou moeten komen. Deze straat is recht op het kerkplein geprojecteerd.

De Sint Clemenskerk heeft er zo'n vierhonderd jaar gestaan, tot zij werd afgebroken. De kerk die er nú staat, dateert van zo'n dikke honderd jaar geleden. Zij werd om de oude kerk heen gebouwd, zodat de zondagse diensten gewoon konden doorgaan. Toen het omhulsel van de nieuwe kerk klaar was, brak men binnen de oude kerk gewoon af. Daarmee is heel wat schoons aan de vernietiging prijs gegeven! Alleen de oude toren liet men staan, die uit 1660 dateert. Zo bleef ook de wapenpartij boven de toreningang, met daarin opgenomen het wapen Pors, gespaard.

Over de oude kerk raakte de dichter Van Ollefen zo in vervoering, dat hij zong:

* "Carlois, getrouw aan zijn geboorte,
* Die vorstlijk is, dat vorsten mint,
* Moog daarom niet roemwaardig wezen;
* Maar om de vruchten die het wint
* En om zijn Kerk, zo vol van pracht,
* Wordt het met breeden lof gedacht".
*

In dit gedicht een verwijzing naar de vorstelijke afkomst van Charlois (Karel de Stoute), de fruitteelt (de vruchten) en de schoonheid van de kerk, die Charlois tot in de wijde omtrek bekend maakten.

In de negentiende eeuw was de kerk zodanig vervallen, dat tot afbraak moest worden besloten, maar de nieuwe kerk kon op 19 april 1867 in gebruik worden genomen. De